

Sprekersperikelen

Anton C. Zijderveld

#Als ik in een wat grotere zaal moet spreken, heb ik vaak problemen met de ‘floor manager’. Die is verantwoordelijk voor de belichting en het geluid op het podium. Wat je te zeggen hebt is voor hem totaal onbelangrijk. Het gaat erom of het goed klinkt en vooral ook of het goed oogt. Nu ben ik de laatste om te ontkennen dat dit belangrijke aspecten van een openbaar optreden zijn. Presentatie is minstens zo belangrijk als inhoud. Zo is het in sprekersland een no-no om met een hand in de broekzak te staan praten. Uiteraard moet de dictie duidelijk zijn en dienen de uh’s tussen de woorden – een irritant soort stotteren – tot een minimum beperkt te worden.

#Voordat ik moet spreken vraag ik altijd of ik de zaal even mag zien. De ruimtelijke indeling is erg belangrijk. Eens moest ik voor een zaal staan waarin de mensen aan tafeltjes in rieten stoelen zaten. Veel potten met groene planten en een podium waarop aan de ene kant een lessenaar stond (voor de spreker) en aan de andere kant een merkwaardige zetel achter een bureau (voor de dagvoorzitter). Een dodelijke ambiance! Het publiek werd door de dagvoorzitter met allerlei geinige opmerkinkjes opgewarmd. Hij creëerde daarmee een jolige sfeer die meer weg had van een carnavalsavond, dan van een lezing waarvoor ik gevraagd was. Het werd een ramp. Gemiddelde beoordeling van mijn bijdrage: ‘niet leuk’.

#Aan een dergelijke zaalopstelling kun je vlak voor het begin van de bijeenkomst natuurlijk niet veel meer veranderen. Ik probeer wel altijd te voorkomen dat de lichten in de zaal worden gedempt en er felle schijnwerpers op het podium en vooral de spreker worden gericht. Floor managers zijn daar dol op, want het levert zulke mooie, televisie-achtige beelden op. Maar dan wordt wel over het hoofd gezien dat de spreker verblind wordt en hij de mensen in de zaal niet meer kan zien. Je kijkt in een zwart gat. Inderdaad, je zou net zo goed voor een televisiecamera kunnen staan. Als ik spreek moet ik het publiek kunnen zien, moeten de gelaatsuitdrukkingen en de lichaamstaal van de mensen in de zaal zichtbaar zijn. Daaraan immers kun je afmeten, of je al dan niet ‘overkomt’. Dan zie je ook wanneer je je gehoor ‘verliest’. Heerlijk is het vooral – de meeste sprekers zijn natuurlijk ijdel – als je ziet dat het merendeel van de mensen ‘aan je lippen hangt’. Een enkele humoristische bijzin en heel spaarzaam een Witz doen wonderen. Uit de reacties kun je opmaken of het publiek nog ‘meedoet’. Want dat is een belangrijk punt: goed luisteren is een activiteit, is meedenken.

#Vooraf word je ook altijd gevraagd of je hulpmiddelen nodig hebt – power point installaties en zo. Die zijn onmisbaar voor het weergeven van statistische en andere data, maar in mijn in deze wat ouderwetse opvatting is dit soort technische snufjes voor echte lezingen en causerieën nogal storend. De onderwerpen worden vaak in losse volgorde onder elkaar gezet en terwijl iedereen ze al lang gelezen heeft, nog eens opgesomd. Ook komen er vaak schema’s op het beeldscherm die mooi ogen maar vooral als ze steeds complexer worden verwarrend werken. Nee, power point en zo heb ik niet nodig, zeg ik dan altijd. Wel een glaasje water. En echt waar, dat wordt doorgaans toch nog vergeten. Ook daarom loop ik voor een voordracht even de zaal binnen: waar is het water?!